

Csilla Nagy

OBJEKTY NA VÝSTAVE
Poézia Zoltána Németha

Preklad: Galina Sándorová

Madách
Bratislava 2022

Recenzenti/Lektor:

Jitka Rožňová
Attila Mizser
Anikó N. Tóth

Realizované s finančnou podporou Fondu
na podporu kultúry národnostných menšín.

© Csilla Nagy, 2022
Translation © Galina Sándorová, 2022
© Spolok Madách, 2022
ISBN 978-80-89833-33-7

Obsah

Úvod	7
I. Hrôzy šľachtenia: biopoetika a hybridita	13
II. Súdram ľudstva: múzeum a posthumanizmus	25
III. „Galaxia bolesti“: hra smrti ako stratégia	41
IV. Pravdivé jazyky: kulturalita, transkulturalizmus a stredoeurópanstvo	63
V. Červená čiapočka a medveď hnedý: rola, prehovor, model v básňach Carol Ann Duffyovej a Zoltána Németha	77
VI. Vlastná záhrada: tendencie, atitúdy a dikcie v literárnokritických prácach Zoltána Németha	91
VII. Kontexty	103
Poetická tradícia (Szilárd Borbély: <i>K telu. Ódy & Legendy</i>)	103
Vplyv, príbeh (Básnické prvotiny v súčasnej maďarskej literatúre na Slovensku)	125
Literatúra	137
Poézia Zoltána Németha: Výberová bibliografia	145
Összefoglalás – Resumé v maďarčine	150
Menný register	153

Összefoglalás – Resumé v maďarčine

Egy kiállítás tárgyai

(Németh Zoltán költészete)

Németh Zoltán a maga nemében kísérletező költő: versesköteteteinek mindegyike meghatározott tematika köré épül, amelyhez egy hely (illetve egyfajta térbeliség) és egy narratív kontextus (sok esetben szöveghagyomány) rendelődik. Az így létrejött koncepciók tétje voltaképp a hozzájuk társított különböző beszédmódok, poétikai megoldások teherbírásának, működőképességének a felmérése: az egyes kötetek szubverzivitása attól függ, hogy a megteremtett világ mennyiben a költői nyelv hozadéka, annak következménye, és mennyiben pusztán szemantikai konstrukció. Az egymástól nagymértékben eltérő könyvekre azonban kivétel nélkül jellemző az, hogy az emberi létezéshez kapcsolódó kérdések (azaz: a humanum, a test, a nyelv, a morál, az interszubsjektivitás, a halál stb.) körbejárására vállalkoznak, ahol a szövegek által meghatározott, sajátos közeg „kizökkent időként”, alternatív világként értelmeződik.

A szem folyékony teste (AB-Art, 2000) a testhatárok és -minőségek átértelmezését olyan nyelv segítségével hajtja végre, amely a saját határait, szabályrendszerét szintén felszámolja, *A perverziónó méltósága* (Kalligram, 2002) pedig a tes-

tet, a testek és nemi szervek érintkezését övező tabuk kimondását, az obszcén nyelvhasználatot radikalizálja. *A baláljáték leküzdhetetlen vágya* (Kalligram, 2005) ezzel szemben a test, a szervek betegség általi lebontását, destrukcióját, és ennek a folyamatnak a szövetségteremtő hatását vizsgálja, míg a *Boldogságtelep, vetélőgépben* (Kalligram, 2011) a női testtapasztalatot a csáthi szöveg- és biográfiai kontextusban érti újra. Az *Állati nyelvek, állati versek* (Kalligram, 2007) a beszéd képességét rendeli hozzá az antropomorfizált állatokhoz, annak érdekében, hogy egzisztenciálfilozófiai, logikai, nyelvelméleti kérdéscsoportokat fogalmazzon meg. A *Kunstkamerában* (Kalligram, 2014) az emberi abnormalitás az ábrázolás tárgya: a test deformációin túl a deviáció minden formája, a természet és a tudomány, a morál kizökkenései is megjelennek a katalógusszerű szerkezetben. Az *Állati férj* (Kalligram, 2016) nőtény állatok és emberi férjek románcát viszi színre, a szerelmi líra nyelvét és toposzait megújítva, a biopoétika, az evolúciós líra és az ökokritikai líra területéhez illeszkedik, és a kulturalitás és a szocialitás kategóriáját kapcsolja össze az állati közösségekkel. A *Tektonika* (Kalligram, 2021) versei traumatikus tereket, kultúrtörténeti vagy biopoétikai, ökokritikai kontextusban értelmezendő válsághelyezeteket vagy személyiségválságokat, denaturált testképeket jelenítenek meg, és a kulturalitás fogalmát problematizálják, az identitás, a kulturális konstrukció, a kulturális tér, valamint az egyszerre áteresztő és elválasztó jelleggel bíró, kulturális határfelületek színrevitelével.

Jelen poétikai monográfia elsősorban az én-, a test- és a térkonstrukciók színrevitelének megoldásai felől tekinti át az alakulásban levő életművet, annak eddigi fejleményeit. Nem törekszik tehát a pálya kronologikus bemutatására, sokkal in-

kább a problémaorientált interpretáció határozza meg a könyv fejezeteinek egymásra következőségét. A test- és biopoétikai érdeklődés; a kulturalitás, a transzkulturalizmus, valamint a közép-európai identitáskérdések jelenlétére való reflektálás; lehetséges komparatív olvasat; valamint a szerző lírai és irodalomtudományos munkásságának viszonya képezi a gondolatmenet fókuszát, de a monográfia kitekint a pálya egy lehetséges magyar irodalmi (testpoétikai) kontextusára, valamint a szlovákiai magyar költészetben érzékelhető, Németh Zoltán lírájából következő hatástörténeti folyamatokra is.

Csilla Nagy
Objekty na výstave

Vydal Spolok Madách – Madách Egyesület, Bratislava, 2022.
IČO 30807719. Prvé vydanie. Preklad: Galina Sándorová. Počet
strán 160. Náklad 150. Vydavateľ a redaktor: Gábor Csanda.
Lektorovali: Jitka Rožňová, Attila Mizser, Anikó N. Tóth.
Jazyková redakcia: Marcel Olšiak. Na obálke: Pieter Bruegel (st.):
Dve opice. Návrh obálky a grafická úprava: Rokko Juhász –
Kassákovo centrum intermediálnej kreativity. Vytlačil Valeur, s.r.o.,
Dunajská Streda.

ISBN 978-80-89833-33-7